

TYRNÄVÄN KUNTA

Murron asemakaavan laajennus

Luontoselvitys 2019

30.9.2019

Sisällysluettelo

1	Johdanto ja alueen kuvaus.....	2
2	Aineisto ja maastotyöt.....	3
3	Kasvillisuus ja luontotyytit.....	4
4	Linnusto ja eläimistö	8
5	Natura-alueet, suojelualueet ja suojeluohjelmien kohteet.....	9

Pohjakartat © Maanmittauslaitos 6/2019

Valokuvat © FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy / Minna Takalo

30.9.2019

1 Johdanto

Tyrnävän Murron asemakaavan täydennys ja laajennus on tullut vireille keväällä 2019. Tämä luontoselvitys on laadittu asemakaavoituksen tarpeisiin. Selvitysalueen laajuus on noin 260 hehtaaria ja siitä asemakaavoitettavan alueen laajuus noin 60 hehtaaria. Kaavoitettava alue sijoittuu noin 6,8 kilometriä Tyrnävän kuntakeskuksen pohjoispuolelle, Kempeleen kunnanrajan tuntumaan. Alue rajautuu Murrontiehen sekä Pikkaralantiehen. Selvitysalueelle sijoittuu Fingridin Alajärvi–Pikkarala 2 x 400 kV voimalinja. Alueella on Murron ja Ylimurron asuinalueet sekä koulukeskus. Alueen eteläosaan sijoittuu viljelyssä olevaa peltoaluetta ja kaava-alue rajautuu laajaan Tyrnävän peltolakeuteen. Alueen pohjoisosa sijoittuu Viitanselän harjujakson laiteeseen, missä risteilee virkistyskäyttöreitistöä.

Luontoselvityksen maastotyöt ja raportoinnin on laatinut FM biologi Minna Takalo FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:stä.

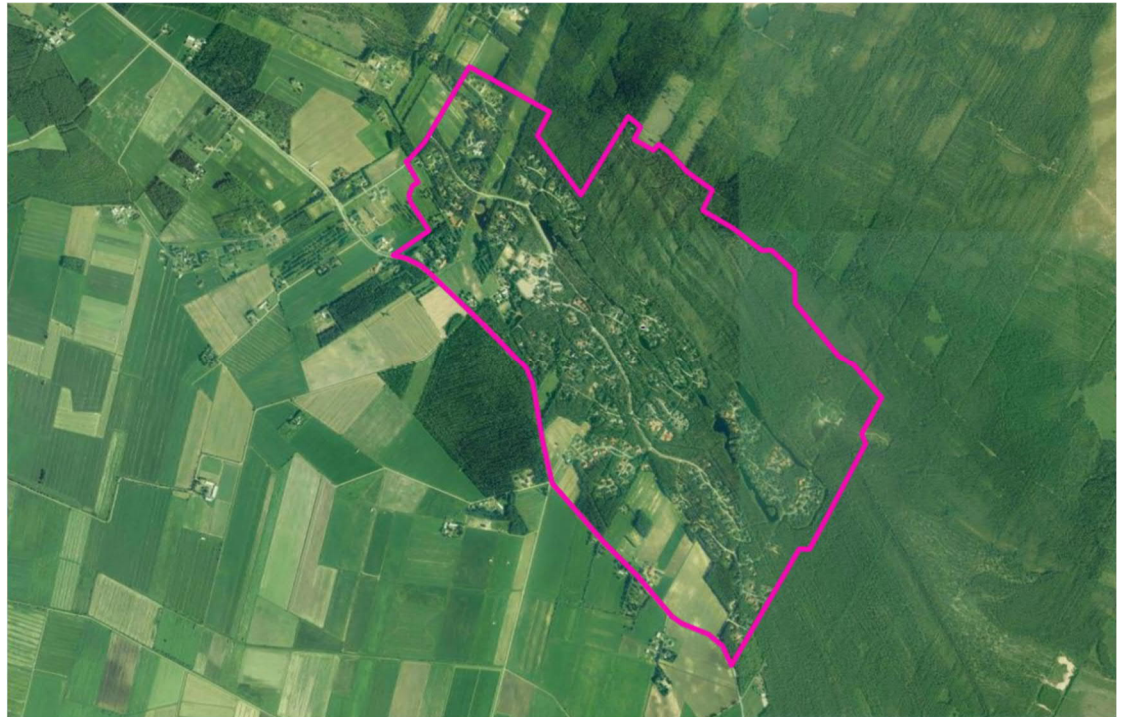
Kuva 1. Selvitysalue sijoittuu Tyrnävän kuntakeskuksen pohjoispuolelle

30.9.2019

2 Aineisto ja maastotyöt

Selvitysalueen maastoinventointi toteutettiin 17.6.2019 tarkastelemalla kaava-alueen metsien kasvupaikkatyyppejä, metsä- ja suoluonnon yleistä tilaa, kasvillisuutta, alueen pesimälinnustoa sekä mahdollisia liito-oravan ja viitasammakon elinalueita. Maastoselvitykseen käytettiin yksi maastotyöpäivä. Selvitysalue on laajuudeltaan noin 260 hehtaaria.

Selvitysalueelta tiedusteltiin uhanalaispaikkatieto (Pohjois-Pohjanmaan Ely-kekus, 6/2019) ja tarkasteltiin Metsäkeskuksen avoimen metsäaineiston osalta mahdollisia metsätalouden ympäristötukikohteita. Alue rajautuu Yli-Murron ja Ojakylän alueisiin, jolle on kaavoitusvaiheessa laadittu luontoselvitys; Tyrnävän Murron ja Ojakylän osayleiskaavan luontoselvitys (Natans / L. Kalleinen 2006). Muita luontoselvityksiä kaava-alueelle tai se lähialueelle ei ole laadittu.

Kuva 2. Asemakaavan selvitysalue ilmakuvalla (maanmittauslaitos 2019).

30.9.2019

3 Kasvillisuus ja luontotyytit

Metsät ja suot

Alueen laajimmat metsäkuviot sijoittuvat selvitysalueen pohjoisosiin, missä metsät ovat Viitaselän hiekka-moreeniharjanteen alueella kuivahkoja variksenmarja-puolukkatyyppin (EVT) sekä kuivia variksenmarja-kanervatyyppin (ECT) kankaita, jotka ovat talousmetsäkäytössä. Kaava-alueen pohjois- ja koillisosissa, Isokankaan harjanteen metsät ovat mäntyvaltaisia ja puustoltaan pääosin tukkipuuikään varttuneita. Korkiakaarron ja Isokankaan alueella risteilee polkuverkosto, frispegolfrata ja harjanteella on laavu.

Kaava-alueen pohjoisosassa, nykyisen asuinalueen ja Isokankaan harjun välinen turvekangasmuuttuma on vanhaa rantakaartojen välistä ohutturpeista suota, joka on aikoinaan ojitettu ja siten olosuhteiltaan muuttunut. Kuntoradan alueella esiintyy vastikään harvennushakattua turvekangasta, jossa valtavarpuina esiintyy vielä suovarpuja, mutta varsinaiset suotyytit ovat muuttumia.

Kuva 3. Isokankaan harjun luoteisosan mäntyvaltaisia kuivahkoja kankaita kaava-alueella.

Sekapuustoisia ja kuusivaltaisia metsiä sijoittuu alueen itäosissa uimarannan eteläpuoliselle alueelle, jossa esiintyy ojitettua entistä korpea, joka on nykyisin metsäkortekorpimuuttumaa ja isovarpurämemuuttumaa.

Alueelle ei sijoitu suoluonnon osalta sellaisia arvoja, että ne täyttäisivät edustavan luonnontilaisen tai sen kaltaisen luontokohteen kriteerit. Viitaselänalussuon turvemaat, sekä rämeet että korvet, on kaikki aikoinaan ojitettuja ja kaava-alueelle sijoittuvat osat edustavat lähinnä rämemuuttumia. Lehtomaisuutta ei alueen kivennäismailla esiinny, eikä alueelle sijoitu runsaslahopuustoisia kangasmetsiä.

30.9.2019

Kuva 4. Turvekangasmuuttumia talousmetsinä uimarannan eteläpuolella.

Kuva 5. Isokankaan harjun ympäristössä turvemaat ovat ojitettuja. Kuvassa laavun lähialueen isovarpurämemuuttumia.

30.9.2019

Pienvedet

Kaava-alueelle sijoittuu runsaasti pieniä lampia, joihin on johdettu turvekankaiden ojituksia sekä asuinalueiden hulevesiä. Pitkänomaiset rantakaartojen väleihin sijoittuvat lammet ovat aikoinaan hiekkaharjun maa-ainesten otossa kaivettuja ja osa on muodostunut rantakaartojen välisiin suopainanteisiin kaivamalla. Lampien rantaviivassa on kapea saraluhta- ja pensaikkovyöhyke, muuten lammet ovat kangasmaarantaisia. Alkukesästä lampien vesikasvillisuus on niukkaa. Osa lammista on karun hiekkamaalammen tyyppisiä ja osa enemmän humusvetisiä ja osittain turverantaisia.

Kaava-alueelle ei sijoitu luonnontilaisia pienvesiä. Kaivettujen lampien ranta-alueille ei sijoitu edustavia rantaluontotyyppisiä tai korpia. Omakotialueiden pihat ja kevyenliikenteen väylästä rajautuvat paikoin lampiin.

Kuva 6. Omakotialueelle sijoittuu kaivettuja lampia

Virkistysalueet ja kulttuuriympäristöt

Selvitysalueen pohjoisosan metsäiselle alueelle sijoittuu paikoin valaistu latuverkoston pohja, kuntorata, fresbeegolfrata, Korhikaarron rakennettu mäki sekä uimrananta. Kuntorataverkosto risteilee koulukeskukselta lähtien asuinalueiden ja lampien tuntumassa. Virkistysalueitistöt sijoittuvat kuivahkon kankaan mäntyvaltaisiin talousmetsiin.

30.9.2019

Kuva 7. Isokankaan länsiosissa on laavu ja polkuverkostoa / hiihtoladun pohjaa

Kasvillisuus ja arvokas kasvilajisto

Alueen inventoinneissa ei havaittu erityistä uhanalaista tai rauhoitettua kasvilajistoa. Kasvillisuus on tavanomaista mäntyvaltaisten talousmetsien ja rämemuuttumien lajistoa. Omakotialueella Kärrikankaan pohjoispuolella on uudehkon asfaltoidun tien (Muinaisranta 18-22) pientareella mäkitervakkoa (*Viscaria vulgaris*), joka erittäin todennäköisesti on pihoista pientareelle levinnyt. Mäkitervakkoa ei esiinny Oulun seudulla ja se on kasvillisuusvyöhykkeellä 3a (Keskiporeaalinen, Pohjanmaa) alueellisesti uhanalainen (RT).

Kuva 8. Mäkitervakon esiintymä tienpientareella, omakotitaloalueella

30.9.2019

4 Linnusto ja eläimistö

Pesimälinnusto

Selvitysalueelle ei laadittu varsinaista kolmen käyntikerran pesimälinnustoselvitystä, mutta linnustoa havainnoitiin kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitysten aikana. Isokankaan kuivissa ja kuivahkoissa kangasmetsissä esiintyi laulavina mäntyvaltaisten talousmetsien tyyppilajistoa; metsäkirvinen, leppälintu, laulurastas, vihervarpunen ja peippo. Pajulintua ja keltasirkkua kulttiin ojitettujen korpimuuttumien alueella. Omakotialueen tuntumaan sijoittuvilla lammilla havaittiin rantasiipi ja telkkä. Peltoalueiden ja ojanpiennarpensaikkojen tuntumassa kaava-alueen eteläosissa havaittiin keltasirkku, töyhtöhyppä ja pensaskerttu. Västäräkki, sinitiainen ja kirjosiippo ovat Kärrykankaan omakotialueella tyyppilintuja.

Eläinlajisto

Selvitysalueella tavattava tavanomainen nisäkäslajisto on tyyppillistä osin kulttuurivaikutteisten metsäkuvioiden ja taajama-alueen lajistoa ja koostuu etupäässä alueellisesti yleisistä lajeista.

EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit

EU:n luontodirektiivin liitteessä IV (a) luetellaan yhteisön tärkeänä pitämät ja tiukkaa suojelua edellyttämät eläinlajit, joiden luonnossa selvästi havaittavan lisääntymis- ja levähdyspaikan hävittäminen ja heikentäminen on Suomen luonnonsuojelulain 49 § perusteella kiellettyä. Selvitysalueella näistä potentiaalisia ovat viitasammakko ja lepakot.

Liito-oravalle potentiaalista elinympäristöä alueelle ei sijoitu, eikä sen vanhoja esiintymätietoja ole Tyrnävän laajojen peltolakeuksien ja kuivien hiekkakankaiden alueelta tai lähialueelta.

Viitasammakko (*Rana arvalis*) on luontodirektiivin liitteen IV(a) laji, mutta sitä ei ole luettu Suomessa uhanalaisten tai silmälläpidettävien lajien joukkoon (Rassi ym. 2010). Viitasammakkoa tavataan lähes koko maassa ja myös Oulun seudulla se on paikoin kohtalaisen yleinen. Selvitysalueella olevat lammet ovat potentiaalisia viitasammakon elinympäristöjä. Suurin osa kaava-alueesta on kuivien kankaiden kasvupaikkatyyppiä, joten viitasammakon elinympäristöt rajoittuvat jo rakentuneiden alueiden tuntumaan.

Kaikki Suomessa esiintyvät lepakkolajit lukeutuvat luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeihin. Lajien levinneisyys huomioiden selvitysalueella esiintyy todennäköisesti pohjanlepakkoa. Lepakoille soveliaita lisääntymis- ja levähdysalueita ovat erilaiset vanhemman rakennuskannan rakennukset, jotka eivät ole liian tiiviitä, jotta niiden rakenteisiin pääsee sisälle. Usein kesämökkien kattojen alla ja ullakoilla saattaa esiintyä lepakoiden päivälepopaikkoja. Lisäksi kolopuut ja linnunpöntöt kelpaavat tähän tarkoitukseen. Kaava-alueella saattaa esiintyä hyvinkin lepakoita jo olevien rakennusten alueella. Kolopuita sisältävää metsää alueelle ei sijoitu.

30.9.2019

5 Natura-alueet, suojelualueet ja suojeluohjelmien kohteet

Kaava-alueelle ei sijoitu luonnonsuojelualueita tai suojeluohjelmien kohteita. Lähin suojelualue on Kempeleen puolelle sijoittuva Murto–Mäkelän suojelualue (YSA242284). Lähimpään Natura-alueeseen on etäisyyttä noin 15 kilometriä (Liminganlahti FI1102200, SAC).

Selvitysalue rajautuu eteläosassaan kansainvälisesti tärkeään lintualueeseen (IBA, Important bird areas) Oulun seudun kerääntymisalue. IBA –alueeseen lukeutuvat osaltaan Tyrnävän peltolakeudet. Kerääntymisalue on tärkeä muutonaikainen levähdysalue suurella linnuston päämuuttoreitillä.

30.9.2019

LÄHTEET

- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.
- Kuusipalo, J. 1996: Suomen metsätyypit. Kirjayhtymä.
- Liukko, U-M, Henttonen, H., Hanski, I.K., Kauhala, K. Kojola, I. Kyheröinen, E-M. & Pitkänen, J. 2016: Suomen nisäkkäiden uhanalaisuus 2015 - The Red List of Finnish Mammal Species. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. 34s.
- Kalleinen, L. / Natans (2006): Tyrnävän Murron ja Ojakylän luontoselvitys.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.) 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: Luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja Ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925s.
- Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J & Nironen, M. (2004). Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. –Suomen ympäristö 742, Ympäristöministeriö, Helsinki.